

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI
KÖZGYŰLÉS ELNÖKE

VI. /2014

ELŐTERJESZTÉS

a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2014. november 27-i ülésére

Tárgy: Komárom-Esztergom megye épített és természeti örökségének védelmével és hasznosításával kapcsolatos fejlesztési elképzelések

Előterjesztő: Popovics György, a közgyűlés elnöke

*Előadók: Pengő Julianna megyei főépítész, Hummel Rudolf osztályvezető,
Petrikné Molnár Erika főosztályvezető*

Tisztelt Közgyűlés!

A megyei területfejlesztési koncepció, majd a rá épülő stratégia és operatív program a gazdaságfejlesztés mellett kiemelt helyen foglalkozik a megye épített és természeti örökségére alapozható fejlesztésekkel. A tervezés folyamán megismert hasznosítási javaslatokat az alábbiakban ismertetjük:

I.

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK FEJLESZTÉSI, HASZNOSÍTÁSI JAVASLATAI

A) Helyzetkép

Hazánk társadalmi értékei, erőforrásai közé tartozik gazdag és egyedi kulturális örökségünk, beleértve többek között régészeti és épített örökségünket, amelyek népességmegtartó és társadalom-, illetve gazdaságfejlesztő szerepe igen jelentős potenciálunk. Az építészeti örökség az épített környezet maradandó építészeti értéket képviselő elemeinek – építmény, épületegyüttes, táj- és kertépítészeti alkotás – az összessége, annak minden beépített alkotórészével, tartozékával és berendezésével együtt.

Építészeti örökségünket a védelem módja alapján az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

1. Nemzetközi védelem - világörökség

1972. november 16-án született meg az ez idáig legjelentősebb eszköz földünk egyetemes természeti és kulturális értékeinek megőrzésére: az UNESCO Világörökség Egyezménye, egy olyan egyedülálló jogi eszköz, amely globális felelősségvállalást tesz lehetővé a világ kulturális és természeti értékeinek megóvásáért.

A Világörökségi Listára kiemelkedő jelentőségű és egyetemes értéket képviselő kulturális és természeti örökségi helyszínek kerülhetnek fel. A jelenlegi szabályozás szerint azokat a kritériumokat, amelyek alapján egy helyszínt a Világörökség részévé nyilvánítanak, két csoportban foglalták össze. Egy helyszínt vagy kulturális, vagy természeti örökség kategóriában kerülhet fel a Világörökségi Listára. Az előbbinél a legfontosabb kritériumnak a „hitelesség” (történelmi autentikusság) számít, míg a természeti örökség esetében az „integritás” (érintetlenség, sértetlenség).

A Magyar Országgyűlés 2011. június 14-én fogadta el a 2011. évi LXXVII. törvényt a világörökségről. Ennek értelmében Világörökségi vagy világörökségi várományos területté csak a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint az ezek végrehajtására kiadott jogszabályok alapján védetté nyilvánított, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület nyilvánítható.

A Világörökségi Listán Magyarország jelenleg nyolc helyszínnel képviselteti magát, melyek között kulturális és természeti értékeket is találunk. **Komárom-Esztergom megyében több világörökség várományos terület** is nevesítésre került. Ezek a következők:

- A római limes magyarországi szakasza (Kulturális) nemzetközi sorozatjelölés részeként
- "Dunakanyar kultúrtáj" (munkacím) (Kulturális - kultúrtáj)
- A Komárom / Komarnoi erődrendszer (Kulturális) szlovák-magyar közös felterjesztés

2. Országos védelem - műemlékvédelem

A kulturális örökség védelméről szóló többször módosított 2001. évi LXIV. törvény szerint a műemlékké nyilvánítás alapját a műemléki értéknek az alábbi definíciója képezi:

„Műemléki érték: minden olyan épített örökségi elem, valamint azok rendeltetészerűen összetartozó területe, együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék; alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyával együtt.”

A megye területén a 2011. január 12.-i adatok alapján 533 műemléki védelem alatt álló objektum található. Legtöbb és legváltozatosabb jellegű műemlékkel természetesen a két történelmi városunkban Esztergomban (127) és Tatán (94) találkozhatunk. Jelentős számú műemlékkel rendelkezik még Bábolna (25), Oroszlány (17), Neszmély (12), Komárom (11), Kisbér (10), Bajna (10).

A legtöbb egyházi műemlék és védett városi lakóház Esztergomban és Tatán található, a legtöbb műemléki védettségű népi építészeti emlékekkel Neszmély és Esztergom büszkélkedhet. Szinte minden településen műemléki védelem alatt állnak a templomok, római kori műemléki védettség csak három településen található.

A **műemlékvédelem sajátos tárgyai** a történeti kertek, temetők, temetkezési helyek, műemléki területek (történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet). Tatán található védett történeti kert (Cseke-tó partján található 1783-ban épült Angolkert), valamint védett temető (Izraelita temető).

A megyében két **műemléki jelentőségű terület** található: Esztergom város műemléki jelentőségű terület, és Tata város műemléki jelentőségű területe.

A védetté nyilvánított műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos ingatlanok, a közterületrészek és a közterületrészekkel határos ingatlanok **műemléki környezetnek** minősülnek. A védetté nyilvánításról szóló rendelet sajátos viszonyok esetén ettől eltérően is kijelölheti a műemléki környezetet. A megyében 26 db védelem alatt álló műemléki környezet található, melyből 16 rendelettel kijelölt, 5 határozattal kijelölt, 5 pedig ex lege védettségű.

A különböző védettségi kategóriák 27 települést érintenek a megyében:

- Ács, Bábolna, Esztergom, Kisbér, Komárom, Lábatlan, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tata és Tatabánya városok,
- Tát és Tokod nagyközségek,
- Almásfüzitő, Ászár, Bajna, Dömös, Gyermely, Kocs, Mocsá, Naszály, Neszmély, Pilismarót, Süttő, Szákszend, Várgesztes, Vértessomló és Vértestolna községek.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal 2006-ban elkészítette Komárom-Esztergom megye műemléki nyilvántartásának legutóbbi teljes körű felülvizsgálatát. Ennek fotókkal is dokumentált jegyzéke az alábbi weblapon érhető el: <http://www.koh.hu/tartalom.php?id=20081210101214>

3. Helyi építészeti értékvédelem

Építészeti örökségünk **helyi, önkormányzati védelem alatt álló** épületei szerves részét képezik a többszintű értékvédelmi rendszernek. „Az épített környezet alakításáról és védelméről” szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) felhatalmazása alapján alkotott 66/1999.(VIII.13.) FVM rendelet kimondja, hogy a „helyi védelem az építészeti örökség mindazon elemeire kiterjed, amely külön jogszabályok alapján nem áll védelem alatt, és amelyet önkormányzati rendelet helyi települési, táji, természeti, építészeti, néprajzi, képző- vagy iparművészeti, ipartörténeti, régészeti értéként védetté nyilvánít”. A helyi védelem a „település és környezetének egészére vagy összefüggő részére (helyi területi védelem), valamint egyes építményeire, ezek részleteire (helyi egyedi védelem) terjedhet ki.”

A fennmaradt és védelemre méltó épületek, épületegyüttesek mind történeti, mind pedig művészettörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek, ugyanakkor az adott közösség önmeghatározásának is fontos pillérei.

A helyi védettségű emlékek nagy száma, településeink jellegzetes karakterét meghatározó tulajdonsága, valamint sokfélesége a helyi védelem alá vont emlékek szakértő, hiteles felújítását és megőrzését követelik meg. A megőrzés alapfeltétele – az erkölcsi megbecsülésen túl – a jó műszaki állapot fenntartása, a „jó karban tartás”, és az esetenként elkerülhetetlen helyreállítás jövőbe mutató magas színvonala.

Jelen tudásunk szerint **ma Komárom-Esztergom megyében 1075 egyedi emlék** (épület, szobor, ipari építmény stb.) és **17 terület** (utca, telektömb) **élvez helyi védelmet**.

B) ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEINK TULAJDONVISZONYOK SZERINTI HASZNOSÍTÁSI JAVASLATAI, PROJEKTJEI

Az alábbiakban 2014-2020-es fejlesztési időszakban megvalósítani tervezett, épített örökségi elemeket érintő fejlesztéseket mutatjuk be, melyek a megyei tervezés során kerültek felgyűjtésre. Először az állami

tulajdonban, állami szervezet kezelésében lévő, legjelentősebb fejlesztéseket mutatjuk be, majd az önkormányzatok és vállalkozások projektjeit ismertetjük.

1. Magyar Nemzeti Múzeum

A projekt címe: Látogatóközpont létesítése Vértesszőlősen a Magyar Nemzeti Múzeum Bemutatóhelyén

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek többségével

A projekt tartalma: Vértesszőlős világhírű nevezetessége az 1968-ban megnyitott Előember Telep, a Magyar Nemzeti Múzeum ősrégészeti bemutatóhelye. Sajnos a közel 50 év alatt a nyitás óta csak a legszükségesebb karbantartásokra jutott forrás. A bemutatóhely szabadtéri jellegű, nagyobb fogadó épülettel, vizesblokkal, büfével, kiállító teremmel nem rendelkezik. A fentiek miatt nyitva tartása csak időszakos jellegű, a téli hónapokban zárva van. Hasonló, vagy kisebb jelentőségű leletekre komoly, a XX. századi igényeknek megfelelő multimédiás látogató központok létesültek más Európa más országaiban (Neander-völgy – Németország, Krapina – Horvátország). Vértesszőlősen is szükséges lenne egy modern, egész évben nyitva tartó, multimédiás látogatóközpont létesítése. Ez a tatai térség egyik kiemelt turisztikai desztinációja lehetne, illetve a nemrég megalakult Gerecse Natúrpark egyik kapuja is.

A projekt tervezett költsége: 700 000 000.- Ft , várható forrása: GINOP

Projektgazda Vértesszőlős Község Önkormányzata

2. Forster Gyula Örökségvédelmi Központ

2.1 Oroszlány-Majkpuszta kamalduli remeteség

A projekt címe: „A csend kolostora” Kamalduli Remeteség műemléki rekonstrukciója és turisztikai hasznosítása II-III-IV. ütem

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: Oroszlány-Majkpuszta „A csend kolostora”- történeti rekreációs központ, valamint a létesítés körülményei és a franciaországi Grobois-hoz való kapcsolódása miatt Rákóczi emlékhely kialakítását tervezik. A fejlesztés II. üteme a valamikori halászház rekonstrukcióját, a prior cellaházának, a grotta kápolnának a restaurálását, helyreállítását, a remeteségi előudvar helyreállítását, felvezető út építését valamint az elpusztult kerítések műemléki rekonstrukcióját tartalmazza. A III. ütemben a valamikori kocsiszín, istálló és gazdasági melléképületek, támfalak, narancsház rekonstrukciója történik, fogadóépület építését, a cellaházak helyreállítását, továbbá a levendula- és gyógynövénykertek, valamint a gyümölcsöskertek helyreállítását, az egykori kolostori gazdaság rekonstrukcióját tervezzük. Ezen kívül a remeteségi területen kívül eső, de az egykori birtoktesthez tartozó épületek, építmények, romterületek (Környei úti fogadóterület, Celli kápolna, szolár mező, mini skanzen, látványműhelyek, sétautak, Grófi út, premontrei romok, római kori régészeti terület, vértesszentkeresztii romok, meddőhányó) helyreállítását és hasznosítását is tervezzük. A projektzáró IV. ütemében kerülhet sor a korábban földrengés miatt összedőlt templom újjáépítésére. A projekt keretében szeretnénk elindítani a kamalduli út népszerűsítését. A spirituális út, mely Szent Romuáld tanítása nyomán a hallgatás, az imádság, a remetei egyszerűség erejét hivatott bemutatni, Európa öt kapcsolódó helyszínén keresztül vezet át a turistákat. A konkrét célkitűzések között kiemelhető a birtoktesthez tartozó történeti épületek helyreállításával, egykori történeti épületek hiteles rekonstrukciójával, időszakos kiállítások befogadására alkalmas terek kialakítása, a remeteség új látogatóbarát és logisztikai szolgáltatási elemekkel történő bővítése. Közvetett célok a térség vállalkozásainak dinamizálása, további fejlesztési igények generálása, a helyi foglalkoztatás bővítése, további munkahelyek teremtése, a komplex kínálat miatt a térségben a kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtságát erősítése, a szezonális mérséklése.

Tervezett turisztikai szolgáltatások: személygépkocsi, lakóautó és buszparkoló létesül zárt biciklitárolóval. Az autentikus berendezésű cellaházakban 50 fő egyidejű elszállásolására lesz lehetőség. A látogatókat fogadóközpont várja majd.. Megújításra és bővítésre kerül a tó partján álló étterem. A tavon horgászati és csónakázási lehetőség várja az ide látogatókat.

A projekt tervezett költsége: 5 900 000 000 Ft , várható forrása: GINOP

2.2. Oroszlány- Vértesszentkereszt

A projekt címe: Vértesszentkeresztői premontrei templomrom.

Megjegyzés: A projekt az előzőekben bemutatott „A csend kolostora” Kamalduli Remeteség műemléki rekonstrukciója és turisztikai hasznosítása keretében valósulna meg.

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: a vértesszentkeresztői apátság még töredékes állapotában is a legkiemelkedőbb Árpád-kori emlékeink sorába tartozik. Alapítási évszáma nem ismert, de tudott, hogy a településen 1146-ban már bencés szerzetesek éltek. A korábbi kolostor átépítése a 13. század elején kezdődött. Mátyás király idejében a kolostort a domonkos szerzetesek kapták meg. A török hódítás idején a szerzetesek elmenekültek, így az apátság lakatlanná vált. 1754-ben a terület az Eszterházy család birtokába került. A 20. században részletes ásatásokat folytattak a területen.

Az épület romló részeinek javítása mellett kiemelt terv az apátság különleges értékű kőállományának modern kőtárban való bemutatása. A remeteségi birtokhoz tartozó apátság részleges rekonstrukciójával a kolostori élet bemutatását tervezik. A különleges szépségű kőanyag Tatán és a helyszínen található, melynek legnagyobb védelmét a rekonstrukció és visszaépítés jelentheti.

2.3 Tatai Esterházy kastély

A projekt címe: A tatai kastélyegyüttes és vízi vár turisztikai fejlesztése

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: a két helyszín (vár és kastély) együttes rehabilitációja lehetővé teszi az eddig külön életet élő projektelemegek egymást erősítő összefogását. A királyi vár, ma egyetlen vízi várunk a 15-17. századi udvari kultúra, a kastély a 19. századi főúri kultúra és az Eszterházy család több évszázados mecénatúrájának bemutatóhelye, a Békekötések világtörténete című állandó kiállítás helyszíne, és diplomáciatörténeti oktatóhely. A tatai Eszterházy-kastélyegyüttes hazánk kiemelkedő történeti-, építészettörténeti-, művészettörténeti jelentőségű műemléke, része épített örökségünk állami tulajdonból ki nem adható, közcélú hasznosításra szánt, legértékesebb és legrepresentatívabb műemlékeinek.

A kastélyegyüttes felújítása kiterjed a környezetre is, a nagykastély és termei, a kiskastély és termei, a melléképületek, a kocsisín helyreállítása mellett fogadóközpont építése valósul meg. A projekt részeként megújul a kastély és a tó között fekvő park területe, amely így alkalmassá válik a kikapcsoló zöldövezeti sétákra, illetve szabadtéri rendezvények tartására. A vár az Eszterházyak egykori tatai uradalmi központjának, a kastély mellett, a legjelentősebb történeti és művészettörténeti értékkel bíró épülete, fontos eleme a tatai tórendszerrel egybekomponált, 1775-1823 között létesített tájkertnek. A várat, a kastélyt és melléképületeit, az angolkertet és építményeit, a tóparti, egykori malmokat átfogó koncepció szerint, egymással való összefüggésük feltárásával kell helyreállítani. A várban a múzeum korszerűsítésére, látogatóbarát, szolgáltatás-központú fejlesztésére is szükség van.

Tervezett turisztikai szolgáltatások

- állandó és időszakos kiállítások színvonalas és modern technológiával, interaktív programokkal és szolgáltatásokkal; a város kulturális- és művelődéstörténeti szempontból meghatározó időszakainak, jelentős személyiségeinek, értékeinek emléket állító kiállítások;
- látogató központ és parkoló kialakítása;
- rendezvényhelyszínek magas színvonalú szolgáltatásokkal: diplomáciai események, reprezentatív rendezvények, konferenciák tartására alkalmas infrastruktúra kiépítésével;
- rekreációs zóna szabadtéri rendezvények tartására alkalmas infrastruktúra kiépítésével: pl. szabadtéri színpad, zenepavilon;
- a rekreációs zónában szabadtéri turisztikai szolgáltatások kiépítése: pl. kerékpáros és segway városnézés, csónakázás);
- turisztikai és kulturális információs központ; • kapcsolódó szolgáltatások, örökség-gazdálkodás elemeinek megvalósítása: rétesház, csemegéző, horgászat, kézműves bolt, könyv és borszaküzlet, stb.

A projekt tervezett költsége: 9 000 000 000 Ft, tervezett forrása: GINOP

2.4 Dömös, prépostsági romok

A projekt címe: A dömösi királyi palota és prépostság turisztikai fejlesztése

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: Dömös a magyar királyok kedvelt tartózkodási helye volt a 11. században. A legenda szerint itt szakadt rá a trón, a „Korona és kard” Béla hercegre, Szent László atyjára. A vadászkastélyuk melletti prépostságot és káptalant Könyves Kálmán király testvére, Álmos herceg alapította, aki a kastély egy részét is a prépostság rendelkezésére bocsátotta. Az 1107-ben Antiochiai Szent Margit tiszteletére alapított dömösi prépostság felszentelésén az öccsével folytonos trónviszályáról híres király, Könyves Kálmán is részt vett. Az építkezést Álmos fia, II. (Vak) Béla király fejezte be 1138-ban. A prépostság a középkor végéig működött. A hajdani templomnak, valamint a déli oldalán álló egykori királyi kastélynak és a prépostság épületének napjainkra a falai maradtak meg. A templom megemelt szentélye alatti altemplom azonban viszonylagos épségben áll.

A turisztikai projekt keretében a palota történelmének színvonalas bemutatására alkalmas, a műemléki környezethez igazodó látogatóközpont kialakítása, valamint a műemlék együttes rekonstrukciós munkálatai mellett a turisztikai szolgáltatások fejlesztése valósulhat meg. Kialakításra illetve felújításra kerülnek szálláshelyek többféle kategóriában, parkoló, látogató fogadóközpont létesül. Kerékpáros turisták, valamint lakóautók fogadására alkalmas szolgáltatások épülnek ki. Vendéglátóhelyek kialakítása, felújítása történik, ajándékboltok létesülnek.

A projekt tervezett költsége: 2 700 000 000.- Ft, tervezett forrása: GINOP

2.5. Esztergom

A projekt címe: Esztergom, Szent István Emlékhely - Szent István születésének és halálának helyszíne – integrált turisztikai fejlesztés

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma:

"Esztergom – Várhegy, Szent István zarándokhely: Géza fejedelem palotája Az esztergomi várhegyen álló régi fejedelmi, majd királyi végül érseki palota, Szent István király szülőhelye feltárása, részleges helyreállítása és bemutatása, a középkori és kora-újkorai várak, erődítés helyreállítása, a Szent Vid-kápolna bemutatása;

Esztergom – Víziváros: középkori és török kori városfalak és erődítések, valamint környezetük helyreállítása, a korabeli török kikötő, és gálya rekonstrukciója; Mattyasovszky fürdő (szinte teljes egészében fennmaradt, bemutatható törökfürdő)

Esztergom – Szentkirály: Szent István király halálának helye (Szt. István király kúriája); az egyetlen magyar alapítású Stefanita keresztes lovagrend kolostora és a hozzá tartozó katedrális méretű temploma, valamint komoly kőépületekből álló városrész feltárása, bemutatása egy régészeti parkban. Szent István nemzeti zarándok kegyhely kialakítása, melyhez komoly régészeti kutatás és részleges helyreállítás, turisztikai fogadóépület építése kapcsolódik.

A projekt tervezett költsége: 3 600 000 000.- Ft, várható forrása: GINOP

3. Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.

3.1. Tatai Vár és Esterházy-kastély

A projekt címe: A tatai kastélyegyüttes és vízi vár turisztikai fejlesztése

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: Az Öreg-tó partján áll a historizáló stílusban átalakított, középkori eredetű toronymaradványok által közrefogott, szabályos alaprajzú vár. Az épületben 1954 óta működik a Kuny Domokos Múzeum, ahol jelenleg színvonalas állandó és időszakos kiállítások láthatók, de a múzeum

korszerűsítésére, látogatóbarát, szolgáltatás-központú fejlesztésére van szükség. A vár az Eszterházyak egykori tatai uradalmi központjának, a kastély mellett, a legjelentősebb történeti és művészettörténeti értékkel bíró épülete, fontos eleme a tatai tórendszerrel egybekomponált, 1775-1823 között létesített tájkertnek. A várat, a kastélyt és melléképületeit, az angolkertet és építményeit, a tóparti, egykori malmokat átfogó koncepció szerint, egymással való összefüggésük feltárásával kell helyreállítani.

A projekt tervezett költsége:-

Megjegyzés: A projektgazda a Forster Gyula Örökségvédelmi Központ, a projekt az Esterházy-kastély és a Vár együttes kezelését irányozza elő.

3.2. Várgesztesi Vár

A projekt címe: Várgesztes - A középkori élményház

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: A község közvetlen közelében, az erdővel borított Várhegy tetején található a szabályos, hosszan elnyújtott téglalap alaprajzú vár, az északi oldalán felvonóhidas bejáráttal, közelében toronnyal. Az eredetileg egyemeletes várat Zsigmond uralkodásának idején még egy emelettel megmagasították. Az 1543-1558-as évek között megerősítették a várat. A hódoltság alatt a törökök a nyugati torony és a belső vár kapuja között egy kazamatasort alakítottak ki, amely mögött egy helyiséget is építettek. A várat egy kerítőfal övezte, de ennek feltárása még nem történt meg. A vár építésének pontos idejét és építőjének nevét nem ismerjük. Feltehetően a Csák nemzetség valamelyik tagja építhette a tatárjárás után. A várat először az 1326-ban kelt oklevélben említették, amely szerint Károly Róbert király csereképpen átvette a hozzá tartozó birtokokkal. A vár állandó királylátogatások helyszíne volt, itt tartózkodott 1360-ban Nagy Lajos, 1387-ben Zsigmond király, 1388-ban pedig Mária királyné. A törökök 1543-ben foglalták el. A súlyosan sérült várat 1652-ben a Komárom megyei gyűlés helyreállította, de ezután már hadi jelentőségét veszítve, karbantartásával senki sem törődött.

A projekt a viszonylag jó állapotú vár teljes rekonstrukcióját célozza meg. Várgesztes a Vértes középkori várkastélya, lakótornyával, palotaszárnyával, lovagtermével a magyarországi középkor emblematikus épülete. Helyreállítása után középkori élményházként kerül bemutatásra. A majki valamint a tatai projekttel együttműködve a számítottnál lényegesen magasabb vendégéjszaka és generált bevétel érhető el, a gazdaságos működtetés biztosítása mellett. Kialakításra illetve felújításra kerülnek szálláshelyek többféle kategóriában, parkoló, látogató fogadóközpont létesül. Bicyklis turisták, valamint lakóautók fogadására alkalmas szolgáltatások épülnek ki. Vendéglátóhelyek kialakítása, felújítása történik, ajándékboltok létesülnek.

A projekt tervezett költsége: 2 600 000 000.-Ft , várható forrása: GINOP

Megjegyzés: A projektgazda a Forster Gyula Örökségvédelmi Központ. Az épületet kezelő MNV Zrt. 2015-ben a Vár alap infrastruktúrájának (ivóvíz, elektromos áram, csatornázás, lehetőség szerint gázellátás) felújítását, kiépítését tervezi.

3.3. Bajna, Sándor-Metternich kastély

A projekt címe: Bajnai Sándor Móric „Ördöglovas” kastély felújítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. kezelésében lévő, kiemelt stratégiai fontosságú kiemelt műemlék a bajnai Sándor Móric kastély. A II. világháború után teljes egészében leromlott épületegyüttesen az elmúlt évtizedekben állagmegóvási építést hajtottak végre rajta. A kastély felújítása nagyban segítené a térségben a munkahelyteremtést, nagyon sok turistát vonzana. Bajna község rendelkezik olyan ötlettel, amely a fenntartható fenntartást biztosítaná. A felújítás költsége oly nagymértékű, hogy véleményünk szerint csak kiemelt megyei projektként jöhet számba.

A projekt tervezett költsége: 5 000 000 000.- Ft, tervezett forrása: GINOP

Megjegyzés: A projektgazda Bajna Község Önkormányzata

4. Tervezett önkormányzati fejlesztések

Ács

A projekt címe: Zichy kúria „SZELLEM(i)TANYA” a kastélypadláson; „Szellemi kikapcsolódás a szellemek között!”; „Gondolkozz a szellemekkel”

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: Ács központjában áll az 1697-ben épített kastély, amely a Zichy család öröksége. A jelenleg helyi védettség alatt álló csodálatos barokk épület 1955 óta ad otthont a városi könyvtárnak, és a művelődési intézménynek. Szintén a kastély épületében székel a húsz éve működő Természetjáró Bakancsos Klub. A tető- és ablakcserén túl belső és külső felújítást is terveznek, illetve megújuló energiaként felhasználnák a napenergiát, mely a fűtési- és meleg vizes rendszerben is kiválthatná a gázfűtés egy részét. A kastély tetőszerkezetét és héjazatát kicserélve egy szellemi központot kívánnak létrehozni a kastély tetőterében szálláshelyekkel, közösségi térrel. A kastély tetőterében a SZELLEM(i)TANYA, ami „szellemi kikapcsolódás a kastély szellemei között”.

A projekt tervezett költsége: 25 000 000.- Ft, tervezett forrása: GINOP

Megjegyzés: projektgazda a Bartók Béla Művelődési Ház, Könyvtár és Városi Sportcsarnok

Ászár

A projekt címe: Fellner (műemlék) pince felújítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a XVIII. század végén épült műemlék pince és hozzátartozó épület rendkívül leromlott állapotban van. A XVIII. század végén Fellner Jakab tervei szerint épített serfőző épület és pince különleges tetőszerkezeténél fogva az országos jegyzékben szereplő műemlék. A XIX. században borospincévé alakították, a TSZ időkben is ilyen funkciója volt. Az épület teljes felújítása szükséges, a nagyüzemi technológiai átalakítások okozta károk helyreállításával, látványos múzeumi funkciót is ellátó pincészet kialakításával, mely egyúttal emlékhelye is lehet az egykor jó hírű ászári borvidéknek. Ezzel egységben a Jászai házzal, tájházzal, miniskanzennal, a víztározó halastóval jelentős idegenforgalmi vonzerőt is jelentene.

A projekt tervezett költsége: 50 000 000.- Ft, forrása VP.

Bábolna

A projekt címe: Térségi szintű integrált, foglalkoztatás –bővítési célú turizmusfejlesztés

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: Turinform iroda kialakítása, Bábolna Nemzeti Ménesbirtok Kft. területének turisztikai szempontból történő hasznosítása, fejlesztése, szálláshely és szálláshelyi szolgáltatás bővítése, fejlesztése, fürdőfejlesztés ütemezve

A projekt tervezett költsége: 5 000 000 000.- Ft, forrása TOP, GINOP, hazai

Megjegyzés: A projekt érinti a Ménesbirtok védett épületeit is.

Dorog

A projekt címe: Bányásmúzeum építése

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: Az elmúlt századokban sok híres mérnökember élt, alkotott Dorogon, sok ember hunyt el életét kockáztatva a bányákban. Ennek emlékére és természetesen a technikák, bányajaratok bemutatását célzó egyedülálló turisztikai attrakció megépítése.

A projekt tervezett költsége: 500 000 000 Ft, forrása TOP

Megjegyzés: A projekt keretében ipartörténeti emlékek hasznosítása történik

A projekt címe: Zeneiskola kialakítása meglévő épületben

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek többségével

A projekt tartalma: Dorogon nagy érték a zene, amelynek értékteremtő hatását mutatja a számos koncert, hangverseny, a zeneiskolások nagy létszáma. Az Erkel Ferenc Zeneiskola a jelenlegi épületet kinőtte, bővítése nem megoldható. Egy meglévő, de jelenleg üres, helyi védelem alatt álló általános iskola átalakításával, bővítésével egy új zeneiskola létrehozása a város kialakulóban lévő ifjúsági központjában.

A projekt tervezett költsége: 300 000 000 Ft , EFOP

Megjegyzés: helyi építészeti értékvédelem alatt álló épülethasznosítása

Esztergom - Pilisszentlélek

A projekt címe: Pilisszentléleken a helyi identitás és kohézió erősítése, ezáltal népességmegtartás megvalósítása

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a településen van egy tájház, amely jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeum közérdekű muzeális kiállítóhely besorolású muzeális intézménye. A környéken kiemelkedő jelentőséggel bír a pálos kolostor romja. A projekt keretében a Szentléleki kultúrtáj széles körben történő megismertetését, a tájház további fejlesztését, infrastruktúra javítását tűzték ki célul..

A projekt tervezett költsége: 50 000 000.- Ft, várható forrása VP

Héreg

A projekt címe: Tájház külső, belső felújítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a 19. század végén épült tájház épületét az eredeti állapotába szeretnék helyreállítani. Tervek között szerepel, hogy az összegyűjtött és megőrzött tárgyak az eredeti funkciójukat tudják betölteni, kül- és beltéren egyaránt.

A projekt tervezett költsége: 5 000 000.- Ft, várható forrása: VP

Kisbér

A projekt címe: Plébánia megvásárlása és felújítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a település központjában, a Római Katolikus Nagyboldogasszony Templom szomszédságában áll a műemléki épület. A 343 m2 alapterületű, kétszintes épület az egyház eladásra hirdette meg, az önkormányzat szeretné megvásárolni és ott szálláshelyeket kialakítani, így a jelenleg elhanyagolt állapotban lévő műemléki épület felújításra kerülne..

A projekt tervezett költsége: 150 000 000.- Ft, várható forrása: VP

A projekt címe: Pékház felújítás

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: az évek során kihasználatlanul álló ún. Pékház helyi védelem alatt álló épület. Az idő múlásával az épület állaga romlani kezdett. A vízelvezetés megoldása és a tető cseréje elengedhetetlen a további romlás miatt. A felújítást követően szálláshelyként funkcionálna.

A projekt tervezett költsége: 600 000 000.- Ft, várhatóan hazai forrás

A projekt címe: Lovarda II. és III. ütem

A projekt előkészítettsége: engedélyes tervek vannak

A projekt tartalma: a Lovarda épületegyüttes vonatkozásában az MNV Zrt-vel szorosan együttműködve elsősorban szálláshelybővítést, turisztikai központ kialakítását, a lovas kultúra fejlesztését, valamint vendéglátóhely kialakítását tervezik.

A projekt tervezett költsége: 1 500 000 000.- Ft, tervezett forrása GINOP

A projekt címe: Római Katolikus Nagyboldogasszony templom felújítása

A projekt előkészítettsége: projekt ötlet

A projekt tartalma: mind a templom, mind a tó környékén fejlesztendő Mini-Magyarország mind az Angolpark szerves turisztikai egységet képez. Egymástól elválaszthatatlan, 200 éves történelmi hagyományokat hordozó területek. A turisztikai fejlesztéshez szorosan hozzátartozik a közlekedési csomópont kialakítása, parkolók létesítése, tájékoztató táblák elhelyezése. A
A projekt tervezett költsége: 120 000 000 Ft, várható forrása: TOP, VP, hazai

Kocs

A projekt címe: Kúria keleti szárny felújítása

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: 2013-ban, pályázati forrásból került felújításra a Kúria főépülete és nyugati szárnya. Sajnos abban a pályázatban már nem volt lehetőség a keleti szárny felújítására. Szükséges a tetőszerkezet megerősítése, fűtőkorszerűsítés, nyílászáró csere, festés, külső vakolás. a meglévő vizesblokkok bővítése, felújítása, akadálymentesítés, nem kereskedelmi szálláshely kialakítása. Funkciók: közösségi rendezvényekhez kiegészítő, kiszolgáló helyiségek (vizesblokk) biztosítása; településre érkező vendégek elhelyezése, rászoruló gyerekek számára nyári tábor helyszíne.

A projekt tervezett költsége: 50 000 000.- Ft, forrása várhatóan a VP.

Komárom

A projekt címe: Komáromi erődrendszer hasznosítása

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: Csillag erődben gipszmúzeum, Igmándi erődben hagyományőrző lovasság, a Monostori erődben szállásfejlesztés

A projekt tervezett költsége: 4 500 000 000.- Ft, forrása: GINOP

A projekt címe: Római kori ásatásokhoz kapcsolódó fejlesztés

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a szőnyi Vásártéren feltárt leletek szélesebb körű bemutatása, bemutató épület építése, kőtár bemutatása.

A projekt tervezett költsége: 460 000 000 Ft, forrása: TOP

A projekt címe: Volt bikaistálló épületének hasznosítása

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek többségével

A projekt tartalma: a szőnyi városrészben található volt bikaistálló épületének felújítása, hasznosítása. Kialakításra kerülne egy fogadótér, büfé, vizesblokk, raktár, öltöző, fogyasztótér, helytörténeti bemutatótér, portéka termék, mesterségek utcája. Itt kerülne elhelyezésre a településrészt fiókkönyvtára.

A projekt tervezett költsége: 200 000 000 Ft, forrása várhatóan TOP

Máriaalom

A projekt címe: A múlt „helye” jelenünkben

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: az Alkotóház közvetlen szomszédjában álló épület egy eddig lakás céljára használt, országos védelem alatt álló építmény, amely sajnálatos módon kiégett és tulajdonosa nem tudja/nem kívánja felújítani, de szándékában áll eladni. A projekt lehetőséget adna arra, hogy ebben a térben összegyűjtsék és bemutassák a település történetét és azokat az értékeket, melyek a település több pontján találhatóak és tekinthetőek meg. Máriaalom múltját felelevenítő gyűjteményt helyeznénk el benne interaktív ismeretszerzési lehetőségekkel. A bemutató tér kialakításával párhuzamosan elkészítenék a település turisztikai kiadványát is.

A projekt tervezett költsége: 40 000 000.- Ft-, várható forrás VP

Megjegyzés: projektgazda a Máriahalmi Faluvédő Egyesület

Naszály

A projekt címe: Naszályi Református Szállás- és Táborhely kialakítása a régi parókia épületében

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a „régí parókia” épülete a település egyik legrégebbi és még ma is igen impozáns épülete. A mellette található telekkel együtt a régi épület kifejezetten alkalmas egy szállás- és táborhely kialakítására. A projekt keretében táborokat, csapatépítő tréningeket és egyéb nagy létszámú résztvevőt kiszolgáló programokat lehet majd megvalósítani. Fazekasoknak is lenne helyük a fesztivál ideje alatt.

A projekt tervezett költsége: 55 000 000.- Ft, várható forrása: VP, hazai

Megjegyzés: A projektgazda a Naszályi Református Egyházközség

A projekt címe: A naszályi református templom felújítása 2. ütem

A projekt előkészítettsége: a projekt azonnal indítható (nem engedélyköteles, vagy minden szükséges terv, engedély rendelkezésre áll)

A projekt tartalma: A református templom a település egyik meghatározó védett épülete. Ezen felül állandó helyszíne különböző kulturális eseményeknek is. A templom teljes külső és belső rekonstrukcióra szorul. A 2013-mal lezárult pályázati ciklusban sikerült kicserélni a templomhajó és –torony tetőszerkezetét, valamint az ablakokat. A továbbiakban szeretnénk megvalósítani a teljes felújítást (falak szigetelése, külső-belső vakolás, teljes padló- és padozatsere, ajtók cseréje stb.).

A projekt tervezett költsége: 65 000 000.- Ft, várható forrása: KEHOP, hazai, VP

Megjegyzés: A projektgazda a Naszályi Református Egyházközség

Nyergesújfalu

A projekt címe: Kernstok-villa műemléki felújítása

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a műemlékké nyilvánított, régóta üresen álló Kernstok-villa épületének felújítása és a kert rehabilitációja történne meg a projekt során, amelyet követően az épület alkotóházként, kiállító-teremként, idegenforgalmi irodaként funkcionálhatna.

A projekt tervezett költsége: 150 000 000 Ft, várható forrása TOP

A projekt címe: Sánc-hegy történelmi és természeti örökségének megőrzése

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a római és kuruc-kori történelmi események egyik színhelyeként védett – 10-es út mellett álló - Sánc-hegyen; a Limes vonalán magasodó dombon, egykor castrum állt, majd a kuruc háborúban - ma is látható - földsáncokat emeltek a harcolók. Régészeti lelőhely, ősgyep, kápolnaronom és műemlék kőkereszt található itt. Cél a már teljesen eltűnt régi kálvária és az egykori műemlék kápolna újjáértelmezett újraépítése (modern képzőművészeti alkotásokkal), tanösvény és kilátó kialakítása is.

A projekt tervezett költsége: 200 000 000 Ft, várható forrása TOP, hazai

A projekt címe: Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár Kálmán Imre téri főépületének rekonstrukciója

A projekt előkészítettsége: a projekt azonnal indítható (nem engedélyköteles, vagy minden szükséges terv, engedély rendelkezésre áll)

A projekt tartalma: a művelődési központ főépülete 1943-ban készült a Magyar Viscosa Rt. „kaszinója”-ként. A teljesen újszerű tervezési-építési technológia Mátrai-Gottwald Gyula Kossuth-díjas építész munkája, ipartörténeti jellegű épületet alkotott. I. ütemben megkezdődött a tetőfelújítás. A felújítással együtt a belső terek is módosulnak, teljesen akadálymentessé válik az épület. A felújítással az épület „inkubátorház” jelleget, kulturális szolgáltató tér, konferenciaközpont funkciókat is kapna. A város és környezetének jelentős zenei, képzőművészeti, bábművészeti központja lesz.

A projekt tervezett költsége: 800 000 000 Ft, várható forrása: TOP

Oroszlány

A projekt címe: Oroszlány-Majk turisztikai attrakcióinak fejlesztése és összehangolása a környező Vértesi erdők turistaútvonalainak korszerűsítésével

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: a tervezett projekt Oroszlány külterületén, Majkon valósulna meg, valamint kiindulópontként érintené a környék turistaútvonalait. A fejlesztés helyszínei a volt XX-as akna, jelenleg Bányászati Múzeum, a Grófi út, a gyűjtőútnak kijelölt Takács Imre út, Kolostorerdő..A Grófi út csak úrszelvényezéssel érintett, míg a tájékoztató és útbaigazító táblák a Vértessomlói, Vitányvári kirándulóhelynél, a Szarvaskútnál, és a Várgesztesi kirándulóerdőnél kerülnek kihelyezésre. A projekt keretében a XX-as aknai ingatlanon történne meg egy turisztikai fogadóépület kiépítése, mely előtt az eddig hiányzó parkolóhelyek is kialakításra kerülnének. A családbarát és kerékpáros fejlesztési elemek is itt valósulnának meg.

Bányászati Múzeum fejlesztése: a Múzeum területe –belső úthálózata, zöld felületei, terei általános rendezést nyernek és akadálymentessé válnak. Az elbontott trafóház helyére későbbi fejlesztési ütem keretében gyermek kalandpark kerülhet. 4D vetítő Az egyszintessé átalakított épületben (volt személyfelvonó akna gépház) 4D technológiával rendelkező attrakzív kör alapú vetítő terem kerül elhelyezésre 20 – 30 néző befogadására. A 3D-s látvány mellett szaghatás kíséretében is átélhetik a bányába történő leszállás élményét a látogatók. Kiállító terem kialakítása állandó bányászati kiállítás céljára, az állandó kiállítást a multimédiás bemutatóeszközök mellett mobilguide okostelefon alkalmazás elkészíttetése és ingyenes letölthetősége egészíti ki A múzeumi rész belső tereit parkosítással egybekötött rendezvényterem alakítanánk ki.

Kilátó: a teherfelvonó alkalmas kilátó funkció betöltésére, ennek megvalósítása fontos látványeleme a fejlesztésnek.

A Kolostorerdőben erdei jóléti bútorok kerülnek kihelyezésre, erdei játszóeszközökkel együtt. A Grófi út burkolata felújítást követően kerékpárral is jól használhatóvá válik, és a Majki Műemlék irányába biztosítja az összeköttetést.

A projekt tervezett költsége: 700 000 000 Ft, várható forrása: TOP, hazai

Megjegyzés: A projekt keretében ipartörténeti emlékek hasznosítása történik

Réde

A projekt címe: A i Esterházy angolpark rehabilitációja

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: A rédei Esterházy angolparkban található Kiskastély (800 m²) komplex külső-belső felújítása, funkcióval való ellátása (szociális otthon), berendezése.

A projekt tervezett költsége: 400 000 000.- Ft, várható forrás EFOP

A projekt címe: A rédei református templom felújítása és korszerűsítése

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: A református templom Réde község központjának arculatát meghatározó XIX. századi épület. Réde lakosságának közel kétharmada a református egyházhoz tartozik. A projekt-tervezet részét képezi a templom egyes részeinek felújítása és egészének korszerűsítése.

Felújítás tartalma: templomtető cseréje,nyílászárók cseréje, fűtés korszerűsítés, orgonajavítás, külső tatarozás, belső mázolás

A projekt tervezett költsége: 80 000 000.- Ft, várható forrása: KEHOP, VP

Szomód

A projekt címe: Tájház kialakítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a Német Nemzetiségi Önkormányzat 2007-ben létrehozta a település Helytörténeti Gyűjteményét, mely a Művelődési Ház melletti, kihasználatlan épületben van. A tájházként felújításra kerülő épület szintén a Művelődési Ház szomszédságában van, de az utcára néző, az egyetlen még megmaradt parasztház a településen. Az udvarán kialakítható lenne hagyományos paraszti udvar, épületekkel, használati eszközökkel.

A projekt tervezett költsége: 30 000 000.- Ft, VP

Szomor

A projekt címe: Falumúzeum kialakítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a településen jelenleg egy magán ház egyik szobájában működik egy kis gyűjtemény, de szeretnének egy önálló épületet vásárolni, melynek felújítása után egyik részében múzeumot, a másik részében egy hagyományörzésre alkalmas helyet alakítanak ki.

A projekt tervezett költsége: 20 000 000.- Ft, VP, hazai

Tardos

A projekt címe: Pincesor felújítása, kialakítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a településen lévő használatban lévő, és használaton kívüli pincék megmentése.

A projekt tervezett költsége: 24 000 000.- Ft, forrása várhatóan VP

Tata

A projekt címe: Volt Piarista Rendház átalakítása

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a volt Piarista Rendház önkormányzati tulajdonú, kollégiumként funkcionált, jelenleg üresen áll. Figyelembe véve az épület jellegét és elhelyezkedését lehetőségként merült fel a volt Piarista Rendház szállodaként történő hasznosítása.

A projekt tervezett költsége: 10 900 000 000.- Ft, forrása várhatóan a GINOP

Megjegyzés: A projekt az Esterházy-kastély és a Vár Forster Gyula Örökségvédelmi Központ által tervezett rekonstrukciójához, hasznosításához kapcsolódik.

A projekt címe: Tatai malmok újbóli beindítása egészségvédő programként is, bioélelmiszerek őrlésével, tatai specialitások felélesztésével

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a projekt célja a Jenő vízimalom, mint a várost jelképező egyik építmény, felújítása és a tatai malmok bemutatását interaktív módon megoldó kiállító terem kialakítása is.

A projekt tervezett költsége: 200 000 000 Ft, várható forrása: VP

A projekt címe: A Tatai Vár környezetének értékmegőrző rehabilitációja

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: A Tatai Várat D-K-i oldalról az Öreg-tó, DNY-ról a felújított Kastély tér, ÉNY-ről a Váralja utca kiteresedése, ÉK-ről a Váralja utca további szakasza veszi körül. Ez utóbbi két terület jelen kialakításában nem méltó a műemlék környezethez, a műemlék Tatai várhoz, Ciffra Malomhoz. A közterület tervezett rehabilitációja a műemléki környezet minőségi fejlesztésén túl alkalmassá teszi a területet a városi szabadtéri rendezvények bővítésére, a tatai polgárok és az idelátogatók agórájaként is működhet és a Váralja utcai vendéglátó helyek nyári vonzó kiülőkkel történő bővítésével is bővíti a kínálatot.

A projekt tervezett költsége: 200 000 000 Ft, várható forrása: TOP

A projekt címe: A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár és a Kuny Domokos Múzeum igazgatóságának elhelyezése a tatai Helyőrségi Klubban

A projekt előkészítettsége: a projekt megvalósításához szükséges tervek, engedélyek elkészítése, beszerzése folyamatban van

A projekt tartalma: a Mórnicz Zsigmond Városi Könyvtár jelenleg a Magyary Zoltán Művelődési Házban kap helyet. A Művelődési Ház épülete a megnövekedett és megváltozott igényeknek már nem felel meg. Az épület állapota rendkívül rossz. A Kuny Domokos Múzeum munkatársai jelenleg 3 épületben vannak elhelyezve, ugyanakkor az irodák helyet foglalnak el a múzeum kiállítási és raktározási színtereitől. A Helyőrségi Klub a könyvtár és a múzeum igazgatóságán kívül konferencia/előadótermével közösségi térként is szolgálta a korábban is itt tevékenykedő civil szervezetek és a tatai és kistérségi lakosok számára.

A projekt tervezett költsége: 800 000 000 Ft, a projekt várható forrása: TOP, EFOP

Tokod

A projekt címe: Római erőd és környékének turisztikai fejlesztése

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: a településen található római erődöt és környékét kívánják fejleszteni.

A projekt tervezett költsége: 100 000 000.- Ft, forrása várhatóan GINOP, TOP

Várgesztes

A projekt címe: Tájház kialakítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: megüresedett épület megvásárlása tájháznak. Az épület teljes körű felújítása szükséges, valamint az épülethez tartozó pince, csűr és udvar rendbetétele.

A projekt tervezett költsége: 30 000 000.- Ft, forrása VP

Várgesztes

A projekt címe: Megüresedett plébánia épületének felújítása funkcióváltással

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: az épület tervezett funkciója egyházi turizmus számára szálláshely. A korábbi években is rendszeresen működött itt hittan-és cserkészklub, de mára az állaga leromlott. Az épület teljes körű felújítása és berendezése szükséges, és az udvar kialakítása is elengedhetetlen.

A projekt tervezett költsége: 60 000 000.- Ft, hazai, TOP

Vértesszőlős

A projekt címe: A Kisboldogasszony templom felújítása Vértesszőlősön

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek többségével

A projekt tartalma: Vértesszőlős egyetlen műemlék épülete a Fellner Jakab által tervezett Kisboldogasszony templom. A római katolikus egyházközség, az önkormányzat és a hívek összefogásával, adományok, támogatás, pályázati forrás és gyűjtés segítségével az elmúlt években a jelentős felújításokra szoruló épületen több javítás is történt. Az épület jó állapotba hozásához még szükségesek: a fal repedések javítása, belső falfelületek javítása, festése, orgona felújítása, külső parkosítás, járda építés a templom körül.

A projekt tervezett költsége: 30 000 000.- Ft, várható forrása VP

Vértestolna

A projekt címe: Plébánia épületének felújítása

A projekt előkészítettsége: projektötlet

A projekt tartalma: Az épület teljes körű felújítása, a Mária, és a Szent Jakab zarándokútba illesztése, turisztikai célból.

A projekt tervezett költsége: 50 000 000.- Ft, várható forrása VP

5. Gazdálkodó szervezetek tervezett fejlesztései

5.1. Vértesi Erdő Zrt.

A projekt címe: Vértesi várak rekonstrukciós programja (Vitány)

A projekt előkészítettsége: projektjavaslat

A projekt tartalma: A Vértés erdeiben megbúvó, a középkorban jelentős erősségnek számító gótikus vár, Vitány kedvelt turistalátványosság, de sajnos romos, életveszélyes állapotban van, építészeti beavatkozás szükséges, hogy a biztonságos látogathatóság feltételeit megteremtsük és ezt az állapotot konzerválni tudjuk.

A projekt tervezett költsége: 1 200 000 000.- Ft

Megjegyzés: A projektgazda a Várgesztesi vár rekonstrukciójára is tett javaslatot, arra a projektre a felek (Forster központ, MNV Zrt. és Vértesi Erdő Zrt.) egyeztetés szükséges.

5.2. Rosenberg Kft. Esztergom

A projekt címe: Esztergom, Vizivárosi Rózsakert projekt

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: Veprech torony helyreállítása; várfal helyreállítása; étterem és raktár megépítése; hotel kialakítása

A projekt tervezett költsége: 2 600 000 000.- Ft, várhatóan GINOP

5.3. Almásfüzitői Ipari Park és logisztikai központ

A projekt címe: Ipari Örökségvédelem

A projekt előkészítettsége: a projekt rendelkezik a megvalósításhoz szükséges tervek, engedélyek egy részével

A projekt tartalma: az ipari múlt emlékeinek megőrzése a volt Európa egyik legkorszerűbb timföldgyárához kapcsolódik. A timföldgyár tárgyi emlékei és eszközeinek egy része még rendelkezésre áll: mintegy 300 darab különféle jellemző tárgy, továbbá egy komplett timföldgyártás egészére jellemző univerzális objektum. Összetett program alapján növelheti a magyar ipar csúcsát jelentő valamikori európai színvonalú hazai timföldgyártás, szellemi és emberi értékeit, jellegét.

A projekt tervezett költsége: 75 000 000.- Ft, várhatóan GINOP, TOP

A megyében több olyan projekt is van, amelyek vallási-, zarándokturizmus infrastruktúrájának, kapcsolódó szolgáltatásainak fejlesztését célozzák, és állomásaik, pihenőhelyeik épített örökség helyszíneket érintenek, hozzájárulva azok környezetének fejlesztéséhez is. (Rába-Duna-Vág EGTC Sacra Velo projektje; Mária Út Közhasznú Egyesület projektjei: Mária Út prémium szakaszának kialakítása Tatabánya és Esztergom között; a Mária Út a Vértés területén „Vértesi Mária Kör” nevű turisztikai célzatú zarándokútvonal hálózat kialakítása és koordinációja)

II.

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE TERMÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK VÉDELMEVEL ÉS HASZNOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK

A) Komárom-Esztergom megye természeti örökségének jelenlegi állapota

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 73/2014. (VI.26.) határozatával fogadta el a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (2) a) pontjára tekintettel Komárom-Esztergom megye új, középtávú a 2014-2020-as időszakra szóló **környezetvédelmi programját**. A program „vizsgálati, helyzetértékelési” munkarésze kiemelten külön fejezetekben foglalkozik megyénk természeti örökségének védelmével. Komárom-Esztergom megye területén a természeti értékek döntő többsége már hivatalos oltalom alatt áll. A természetvédelmi oltalom alatt álló

területek adatainak központi nyilvántartását a Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) végzi. A megye területét érintő **országos védettségű területek összes kiterjedése 21569,2 hektár**, ebből

- a Nemzeti Park (NP) 10421,7 ha,
- a három Tájvédelmi Körzet (TK) 10671,1 ha,
- a három Természetvédelmi Terület (TT) 276,3 ha,
- az ex-lege védett területek 200 ha
-

A **74 helyi jelentőségű védett terület csaknem 6000 hektárnyi** területe a megye területének 2,6%-át foglalja el. Megállapítható, hogy az országos és helyi védettségű területek növekedése napjainkra lezárult, a korábbi növekedés időközben stagnálásra váltott. Elmondható, hogy a helyi védettségű területek aránya Komárom-Esztergomban jóval az országos átlag (1 %) felett van.

A megye legjelentősebb védett természeti területei:

- Duna-Ipoly Nemzeti Park
- Gerecsei Tájvédelmi Körzet
- Vértesi Tájvédelmi Körzet
- Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet
- Dunaalmási kőfejtők Természetvédelmi Terület
- Tatai Kálvária-domb Természetvédelmi Terület
- Vértesszőlősi Előembertelep
- Észak-Vértes Helyi Jelentőségű Természetvédelmi Terület

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében (**ex-lege**) **védettnek minősülő területek** (pl.: lápok, szikes tavak, védett források, víznyelők, kunhalmok és földvárak) kijelölése Komárom-Esztergom megyében is megtörtént és ezek felülvizsgálata folyamatos. Ezek döntő többsége a Pilis, a Gerecse és Vértes térségében található.

Az elmúlt évtizedben az ökológiai hálózatok átfogó, nagyobb léptékű elemeinek kijelölésére helyeződött a hangsúly. Ezek közé tartoznak a **Natura 2000**, (az Európai Unió közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területei), az országos ökológiai hálózat területei (magterület, ökológiai folyosó és puffterület). A Natura 2000 hálózat kialakításának célja, hogy az európai közösség számára jelentős élőhely típusok, egy összefüggő ökológiai hálózat részeként hosszútávon fennmaradjanak. Komárom-Esztergom megyében a Natura 2000 területek elsősorban a már meglévő védett természeti, valamint természeti területekkel átfedésben kerültek kijelölésre, mintegy 64375 hektáron. A Natura 2000 területek Komárom-Esztergom megye területének mintegy 28,4 %-át fedik le.

A megye északi határát képező Duna és a déli határát képező Vértes ökológiai rendszerét a vízfolyások mentén lévő természeti területek, védett természeti területek, erdős térségek összefüggő ökológiai hálózata teszi teljessé. A magterület övezetét meghatározóan a védett természeti területek és Natura 2000 területek alkotják, a Duna és ártere, a Gönyői-homokvidék, Vértesi TK, Bársonyos, a Pilis és Visegrádi hegység, a Gerecse. A puffterület nem veszi körbe a magterületeket, hanem a védett természeti területek környezetében található természet-közeli élőhelyek nagy kiterjedésű területeit foglalja magában. Az ökológiai folyosókat egyrészt a vízfolyások és a vízfolyások menti természeti területek összefüggő rendszerei alkotják, másrészt a Gerecse-Pilis közötti dombvidék és Bakonyalja mozaikos erdőterületei, természet-közeli élőhelyei.

Kiemelendő megyei sajátosságok a **natúrpark kezdeményezések**, első hivatalos képviselőjük 2005-től a Vértesi Natúrpark (17 településből 6 megyei település alkotja). 2007-ben a megyei önkormányzat megbízásából fejlesztési javaslat készült, mely a megye területén további két natúrpark kialakítását látta reálisnak. E folyamat eredményeként 2013-ban megalakult a Gerecse Naturpark is, mely 36 település területét érinti. Az újonnan alakult Gerecse Natúrpark létesítésének alapvető célja, hogy a Gerecse hegység és az ahhoz csatlakozó peremterületeken (Duna-völgy, Által-ér völgye, kisalföldi löszvidék, Keleti-Gerecse) elősegítse a fenntartható és értékőrző tájhasználati formákat, egységes arculatot és

marketing támogatást teremtsen a tájra jellemző helyi termékekhez és szolgáltatásokhoz, valamint a környezeti nevelés, oktatás eszközeivel is járuljon hozzá a természeti és kulturális értékek, a hagyományok megőrzéséhez. Várat még magára Bakonyalja Natúrpark kialakítása.

Napjainkban a natúrparkok mellett az úgynevezett **turisztikai desztináció menedzsment szervezetek** (röviden TDM) is fontos résztvevői és formálói a hazai természetvédelmi értékek megőrzésének, turisztikai célú „hasznosításának”. Komárom-Esztergom megyében jelenleg 3 TDM szervezet működik. A komáromi, a Tata és környéke, illetve a Duna-Gerecse térségi szintű TDM szervezet. Valamennyi szervezet kiemelt céljai között szerepel a „szelíd” természet-közeli turizmus népszerűsítése, a megye különféle természeti értékeinek bemutathatóságát biztosító infrastruktúrák (pl. tanösvények, gyalog-és túra-utak) és különféle marketing eszközök. Komárom-Esztergom megye **2009-2014-es időszakra szóló turizmusfejlesztési stratégiája** is kiemelten foglalkozik a megye természeti értékeinek megőrzésével. A stratégia a „Turisztikai infrastruktúra és a turizmus környezetének fejlesztése” célterületen belül nevesíti a természetvédelem alatt álló területek hasznosítását, ami döntően a turisztikai értékkel bíró természeti értékek megőrzését és bemutathatóságát biztosító infrastruktúra fejlesztéseket jelenti.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 15. § (1) bekezdése alapján a megyei közgyűlések a régió határokon, illetve a megyehatárokon túlterjedő, továbbá egyes kiemelt területfejlesztési feladatai ellátására térségi fejlesztési tanácsot hozhatnak létre. A Komárom-Esztergom megyei Önkormányzat részvételével több ilyen térségi Tanács is működik. Ilyen a Komárom-Esztergom és Pest megyét tömörítő Dunakanyar Térségi Fejlesztési Tanács, a Komárom-Esztergom és Fejér megyét tömörítő Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács, illetve a Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron megyét tömörítő „Szigetköz – Felső-Duna mente” Térségi Fejlesztési Tanács. Mindhárom térségi tanács szervezeti és működési szabályzatában deklarálta az érintett térségek természeti értékeinek megőrzését, így joggal várhatjuk, hogy a fejlesztéspolitika ezen szereplői is fontos formálói lesznek a természeti értékek megőrzését célzó tevékenységeknek.

Összességében megállapítható, hogy az elmúlt időszakban a biológiai sokféleség védelme terén további előrelépések történtek egyrészt az országos szintű területi szabályozások megyei és települési szintre történő átültetése, másrészt az alulról induló civil és önkormányzati kezdeményezések terén.

Az országos és helyi védettségű területek, ökológiai és Natura 2000 hálózat elhelyezkedését az előterjesztés függelékében szereplő grafikonok mutatják.

B)

Komárom-Esztergom megye természeti örökségének hasznosításával kapcsolatos fejlesztések

Az alábbiakban 2014-2020-es fejlesztési időszakban megvalósítani tervezett természetvédelmi célú fejlesztéseket mutatjuk be, melyek a megyei tervezés során kerültek felgyűjtésre. Ezek a fejlesztések a megye meghatározó természetvédelmi tevékenységet folytató szervezeteihez köthetők, amelyek az alábbiak:

1. Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

1.) Duna-Ipoly Nemzeti Park látogatóközpontjának kialakítása Dömösön

Tervezett funkciók:

- Állandó interaktív kiállítás a Duna-Ipoly Nemzeti Parkról, a Duna menti és a kárpáti természeti területekről;
- Konferenciaterem
- Multifunkcionális bemutatóterek;
- Kávézó és zöld bolt; (üzemeltetés kkv-k bevonásával)

- Foglalkoztató termek;
- Kerékpár- és kenukölcsönző kialakítása (üzemeltetés kkv-k bevonásával)

Egyéb tevékenységek:

- Szakvezetési vízútirák.
- Tanösvény a Duna menti védett területekről.

Az épületekre és a parkra vonatkozóan is elkészültek az engedélyezési tervek. A kiállításra és a tanösvényre koncepciótervek állnak rendelkezésre. *Beruházás tervezett költségigénye: 1.400.000.000 Ft* A fejlesztés forrása a GINOP.

2.) Vizes élőhelyek fejlesztése a Tati-szigetcsoport területén

A projekt tárgya vizes élőhelyek fejlesztése mellékág-revitalizáció átfolyást biztosító műtárgyrendszer kialakítással és részleges iszapkotrással, valamint zöld juhar állománycsökkentéssel. A projekt előkészítése a „Danubaparks” című ETC-SEE pályázatból megtörtént. Vízjogi engedélyes létesítési terv rendelkezésre áll. *Beruházás tervezett költségigénye: 80.000.000 Ft.* A fejlesztés várhatóan a KEHOP-ból valósulhat meg.

3.) Elektromos szabadvezetékek természetbarát átalakítása a tatai-térségben

A projekt fő célja a veszélyeztetett madárfajok pusztulását eredményező közép feszültségű elektromos szabadvezetékek madárbaráttá tétele a tartóoszlopok és szerelvényeik megfelelő technológiával történő szigetelésével, cseréjével Tata térségében, összesen 45 km hosszúságú, 4- es prioritású vezeték szakaszokon. A projektre vonatkozó első forduló KEOP pályázat sikeresen lezárult. Az áramszolgáltatóval (E-on) véglegesítették az áramszolgáltatói hozzájárulás biztosításának és a projekt lebonyolításának módját. *Beruházás tervezett költségigénye: 250.000.000 Ft* A fejlesztés várhatóan a KEHOP-ból valósulhat meg.

4.) Földtani és barlangtani értékek védelme a Gerecsében

A projekt az alábbi barlangokra vonatkozik: benzinkút-barlang (újra-feltárás, bejárat kiépítés, lezárás, létracsere), Öreg-Kovács-hegyi 15.sz. víznyelő barlangja (újra-feltárás, bejárat kiépítés, lezárás, létracsere), Keselő-hegyi eocénbánya K-i bányavágata (tervezés, engedélyeztetés, lezárás-felújítás, veszélymentesítés, hulladékmentesítés), Keselő-hegyi II. triászbanya tárója (bejárat lezárása, veszélymentesítés). A barlangok esetében KEOP első forduló pályázatból kivitelezési tervek születtek és az engedélyeztetés is megtörtént. A bányavágatok esetében is rendelkezésre állnak tervek, azonban áttervezés és engedélyeztetés szükséges. *Beruházás tervezett költségigénye: 45.000.000.* A fejlesztés várhatóan a KEHOP-ból valósulhat meg.

5.) Földtani és barlangtani bemutatóhelyek tematikus hálózatának létrehozása Dunaalmáson

A projekt részei: dunaalmási kőfejtőkben földtani tanösvény létesítése, virtuális barlangtúrák fejlesztése látogatók előtt meg nem nyitott képződményeknél, barlangmánia foglalkoztató füzet készítés és diákverseny szervezés, denevérleső honlap fejlesztés online fotó és hanganyaggal, interaktív kaptárkö, sziklaképződmény és alapszelvény katalógus létrehozása.

KEOP első forduló pályázatból kivitelezési tervek születtek. *Beruházás tervezett költségigénye: 15.000.000 Ft.* A fejlesztés várhatóan a KEHOP-ból valósulhat meg.

6.) Erdőismereti bemutatóhelyek tematikus hálózatának kialakítása Tardoson

A projekt elemei: tardosi őrháznál Gerecsei erdőismereti tanösvény kialakítása, erdőmánia foglalkoztató-füzet összeállítása és diákverseny rendezése, kutató hátizsákos gyermekfoglalkozások szisztematikus bevezetése, természetvédelmi info-pontok kialakítása. Kapcsolható a Svájci Hozzájárulásból és LIFE támogatásból jelenleg megvalósuló, erdő tematikájú projektekhez. *Beruházás tervezett költségigénye: 35.000.000.* A fejlesztés várhatóan a KEHOP-ból valósulhat meg.

2. Által-ér Szövetség

Tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő rehabilitációja II. ütem

A II. ütem keretében a 2009-2012 között végrehajtott I. ütemből kimaradt élőhely-rehabilitációs és vízgazdálkodási projektelemek megvalósítása történne meg, ezek az alábbiak:

- a Tatai Öreg-tó partfal rekonstrukciója, a partfal kiegyenlítése, a visszatérő források vízbevezetésének biztosítása.
- A tározó kapacitás növeléséhez kapcsolódóan a tóban lévő iszap vizsgálata, iszap eltávolítása, a tófarokban újabb vizes élőhely kialakítása
- Által-ér menti tavak rehabilitációja: Által-éri ülepítő (Tata), Cseke-tó (Tata), Bánhidai-tó (Tatabánya), Környei-tó (Környe), Bokodi-hűtőtó (Bokod), Oroszlányi Felső-tó (Oroszlány) kotrásával összesen kb. 1 millió m³ iszap eltávolítása
- Által-ér mellékvízfolyásainak rehabilitációja: Galla-patak, Síkvölgyi-patak, Szentgyörgyi-vízfolyás, Patári-patak, Mihályi-patak, Dadi-vízfolyás, Kömlődi-vízfolyás mederrekonstruációja, hordalékfogó műtárgyak építése
- Tatai karsztforrások okozta műszaki problémák megelőzése, kezelése: Épületstatikai, alapozási problémák kezelése, épületek környezetében (alatt) feltörő források elvezetése
- Újrafakadó tatai karsztforrások hasznosítása: A város területén fakadó és a Fényes-fürdőről hasznosítatlanul elfolyó langyos források hőenergetikai és vízgazdálkodási hasznosítása
- Biológiai szűrőmezők létesítése: Környei-tónál, Bánhidai-tónál, Tatai Öreg-tó előtt

A projekt megvalósításához szükséges engedélyek még nem állnak rendelkezésre azonban több projektre vonatkozóan megvalósíthatósági tanulmány már készült. *Beruházás becsült költségigénye:* 12.000.000.0000 Ft. A fejlesztés várhatóan a KEHOP-ból és kormányzati támogatásból valósulhat meg. Megjegyzés: kezdeményező a szövetség, a projektgazda még egyeztetendő.

2. Gerecse – Natúrpark

1.) Gerecse Natúrpark látogatóközpont kialakítása Bajót-Péligölszentkeresztben

A Gerecse Natúrpark központi helyszínén olyan többfunkciós látogatóközpont kialakítását tervezik, amely részben bemutatja a natúrpark valamennyi értékét, természeti-kulturális-néprajzi-építészeti stb. látnivalóit, részben pedig turisztikai bázisként is szolgál. Az Elképzelések szerint e központ Bajóton, a péligölszentkereszt Szalézi Rendház környezetében épülhetne ki, kihasználva az itt összefutó zarándokút, Országos Kéktúra útvonal, bakancsos, kerékpáros, lovas turizmus nyújtotta lehetőségeket és a rengeteg természeti látnivaló mellett is meglévő infrastruktúrát. A látogatóközpont információs és szolgáltató irodaként is működne, valamint a Gerecsében meglévő helyi termékek és nemzeti parki termékek forgalmazó pontjaként is szolgálna. A projektnek legfőképp térségi kisugárzása, vonzereje emelendő ki, hiszen a Tatán működő Ökoturisztikai Központ és Tourinform Iroda mellett ez lehet a Gerecsébe irányuló turizmus számos válfaja számára „a Gerecse szíve”, a legnagyobb vonzerővel bíró úti cél. A projekt keretében egy várhatóan 300 m² alapterületű, kétszintes látogatóközpont létesülne, melyben turisztikai fogadótér, multifunkcionális kiállító-konferenciaterem, irodák, üzlethelyiségek, netán szállásférőhelyek is kialakíthatóak. A projekt megvalósításához szükséges tervek még nem állnak rendelkezésre. *Beruházás tervezett költségigénye:* 140.000.000 Ft. A fejlesztés várhatóan a TOP-ból valósulhat meg.

2.) Információs pontok a Gerecse Natúrparkban

A Gerecse Natúrpark 29 település részvételével alakult meg és további néhány település csatlakozása várható. A natúrpark nyújtotta kohéziós erő egyik markáns külső megnyilvánulási formája, kifejezője lehet az, hogy a legtöbb (vagy akár mindegyik) tagtelepülés határában vagy éppen központjában olyan többnyelvű (magyar-angol-német-szlovák), színes, informatív köztéri tábla v. táblarendszer kerül felállításra, amely nemcsak az adott település legfontosabb látnivalóit mutatja be, hanem a Gerecse

Natúrpark teljes területébe, a legfontosabb értékekre is rápillantást nyújt. A „klasszikus” köztéri információs tábla mellett valamennyi település határában jelképes natúrpark kapuk is felállításra kerülnének, ezzel is azt szimbolizálva, hogy a natúrpark szerves egészet alkot és hogy a településre érő turista előtt egy újabb kapu enged bepillantást a térség gazdag turisztikai kínálatába. A projekt megvalósításához szükséges tervek még nem állnak rendelkezésre, de néhány prototípus információs pont kivitelezése jelenleg már zajlik a Gerecse Natúrparkban.

Beruházás tervezett költségigénye: 80.000.000 Ft. A fejlesztés várhatóan a TOP/GINOP-ból valósulhat meg.

3. Vértesi Natúrpark

1.) A Vértesi Natúrpark arculatát meghatározó turisztikai vonzerők fejlesztése

A Pro Vértes Közalapítvány által kezdeményezett, hazánkban egyedülálló térségi együttműködéssel a Vértesi Natúrpark 17 települési Önkormányzat, lapításával alakult 2005. ben. Üzemeltetőként, a Pro Vértes szervezetének legfontosabb célkitűzése a Vértesi Natúrpark és környéke természeti és kultúrtörténeti, kulturális értékeinek védelme, hagyományainak megőrzése és mindezek idegenforgalmi térségfejlesztési szempontú hasznosítása. A Közalapítvány által végzett feladatok között van még a csákvári Látogatóközpont (Gesztner-ház) működtetése is, amely információs központként is funkcionál a Natúrparkba érkező látogatók eligazításához. A projekt célja a Vértesi Natúrpark látogatóbarát turisztikai fejlesztése, turisztikai infrastruktúrájának bővítése. A projekt keretében fejleszteni szeretnék a bemutatóhelyeket, a turisztikai infrastruktúrát (természetjárás, terepkerékpározás), a marketinget, nyilvánosságot (kiadványok, honlap, info pontok) és a képzésre (túravezetői tanfolyam) is nagy hangsúlyt kívánnak fektetni. A projekt részét képezi még különféle környezetvédelmi (megújuló energiaforrások hasznosítása, komplex vízrendezés, gyommentesítés) és természet-gazdálkodási programok továbbá a környezeti szemléletformálást és nevelést szolgáló tevékenységek (pl. natúrparki iskolahálózat, madárdal-os oviprogram) megvalósítása. A fejlesztés várhatóan a GINOP-ból valósulhat meg.

2.) A Vértesi Natúrpark népszerűsítése

A projekt keretében az alábbi tevékenység szerepelnek:

- Egységes védjegyet kialakítása (a Vértesi Natúrparkba érkező vendégek számára a natúrparki termék megkülönböztethető, megvásárolható legyenek, de akár emléktárgyként is emlékeztessék őket az itt látottakra, az átélt élményekre)
- Oktatás terén egy egységes natúrparki iskola/oktatási hálózat létrehozása, melynek kezdő lépéseként a natúrparki óvodákban és iskolákban havi rendszerességgel tartanak természetvédelmi előadásokat, foglalkozásokat (madárdal-os oviprogram, madárbarát iskolaprogram, madarak és fák napi vetélkedősorozat) továbbá ennek keretében tervezett még natúrparki és települési monográfiák egységes szempontok és egységes kivitel szerinti megjelentetése is
- a Vértesi Natúrpark térkép bővebb információval és látnivalókkal kibővített változatának kiadása

A fejlesztés várhatóan a GINOP-ból valósulhat meg.

4. Duna-Gerecse Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft., mint térségi TDM szervezet

A térségi TDM szervezet számos olyan fejlesztést valósít meg napjainkban illetve a jövőben, ami hozzájárul természeti értékeink megőrzéséhez és fenntartható turisztikai hasznosításához. Ezek az alábbiak:

- **Gyalogos túraútvonalak felújítása, nordic walkig útvonalak kijelölése és kitéblázása (branding típusú kiépítés)**

A projektem a meglévő bakancsos túraútvonalak jelzéseinek, irányító tábláinak felújítását, valamint a nordic walking (NW) útvonalak kijelölését célozza meg. A jelzésfestések felújítása és a NW útvonal kijelölések már befejeződtek, a kitáblázás az országos szabványhoz igazítás végett még várat magára.

- **A Gerecse Natúrpark tanösvény-hálózatának bemutatási és jóléti infrastruktúrával való felszerelése**

A projekt-elem a 2012. novemberében megalakult Gerecse Natúrpark tanösvény-hálózatának kiépítését célozza. A projekt-elem az útvonalak rendezését, kijelölését, jóléti és bemutatási infrastruktúrával való felszerelését tartalmazza. (4 nyelvű fakeretes UPS táblák kis tetőzettel, jelzőoszlopok-állomáshelyek, vezető fűzetek) A beruházás folyamatban van, az idei évben elkészül.

- **Tanösvény-hálózatra speciális, interaktív táblák beszerzése**

A pályázati projekt részét képezi a 2012. novemberében megalakult Gerecse Natúrpark tanösvény-hálózatának kiépítése. Ezek az insitu bemutatást megvalósító, a környezeti fenntarthatóságot középpontba állító terepi infrastrukturális elemek az öko-turisztikai kínálat egyik fontos, és nagy népszerűségnek örvendő összetevői. A tanösvények létrehozásának új trendjei azt mutatják, hogy a látogatók részéről egyre inkább keresettek és elvártak azok az élmény-elemek, melyek a hagyományos táblákon feltüntetett információk elolvasásán túl interaktív formában bevonják magukat a turistákat is az átadott ismeretek megértésébe. A terepi eszközök legújabb generációját azok a táblák jelentik, melyeken kreatív technikai megoldásokkal feladatokat lehet elvégezni az adott témában, valamint akár többnyelvű szöveg lejátszásával segítik a leírtak megértését. Ez utóbbi elem az infokommunikációs akadálymentesítés egyik lehetséges formája is. A projektem 10 db ilyen tábla telepítését célozza. Megvalósítása hamarosan megkezdődik.

- **Fogyatékkal élők számára pilot sétaút kialakítása**

A Duna-Gerecse desztináció fejlesztése során kiemelten foglalkoznak a fogyatékkal élők számára kialakítható turisztikai attrakciókkal. Jelen esetben a Gerecsében létrehozni kívánt útvonal-hálózathoz csatlakozó, kifejezetten a fogyatékkal élők (vakok és gyengén-látók) számára terveznek a Malomvölgyi Szabadidőparkban speciálisan kialakított, kerekesszékekkel is járható, gyengén-látók számára pedig domborműves táblával felszerelt információs pontok megvalósítását, ami hamarosan kezdődik.

- **A Duna-Gerecse térség vonzerőinek hálózatba szervezése mobil eszközökre letölthető, virtuális sétautak létrehozásával**

A Duna-Gerecse térségben a kulturális és természeti értékek gazdagsága okán számos tematikus túraútvonal kialakítására nyílik lehetőség, melyek a látóvalókat területi és/vagy látvány-típus szerint csoportosítva, felfűzve, mutatják be az ide látogatóknak. A működési terület viszonylagos nagy kiterjedése miatt a látóvalók fizikai összekötése bizonyos esetekben nem valósítható meg. A projekt-elem keretében összesen 14 virtuális "sétaútvonal" létrehozását kívánják megvalósítani, melyek egy része gyalogosan, másik része pedig - ahol a látóvalók egymástól nagyobb földrajzi távolságra esnek – akár kerékpárral is bejárható lesz. A fejlesztések folyamatosan készülnek már. A fenti projektek a KDOP-2.2.1/A-12-2012-0012 azonosítószámú pályázat keretében 120.000.000 Ft összegből valósulnak meg.

5. Dunamenti Ökoturisztikai Központ kialakítása Lábatlanon

A projekt keretében a település központban található korábbi postakocsi épület felújítása, valamint az épület és a körülötte lévő kert új funkciókkal való megtöltése történne meg a fenntartható fejlődés jegyében. Az épületben kialakításra kerül egy bemutató tér a Duna-mente településeinek öko - turisztikai értékeinek bemutatására, valamint gyerekek környezeti nevelésére szolgáló interaktív műhely is kialakításra kerül. A beruházás várhatóan a TOP-ból kerülhet megvalósításra. Beruházás tervezett költségigénye: 212.000.000 Ft. A fejlesztés várhatóan a TOP-ból valósulhat meg.

Nem a szűken vett természetvédelmi fejlesztésekhez tartozik, de az ITP-ben (integrált területi program) számos olyan beruházás is nevesítésre került, amelyek megvalósulása hozzájárulhat a különféle természeti értékek bemutathatóságához fenntartható turisztikai hasznosításához, ezek az alábbiak:

- tavak és környezetük rekreációs célú fejlesztése (Pl. Esztergom, Kocs,Környe, Csolnok, Várgesztes, Komárom)
- különféle természeti értékekhez (pl. Öreg-kő, Bajót) kapcsolódó a megközelíthetőséget szolgáló fejlesztések
- tanösvények (pl. Vértessomló)
- Erdei utak, turista-utak kialakítása (Mária-út, Kék-túra út, Jakab-út)
- Turista-házak kialakítása (pl. Bajót, Tardos, Héreg, Dunaszentmiklós, Súr, Baj)

Tisztelt Közgyűlés!

Látható, hogy megyénkben nagy figyelmet szentelünk épített és természeti értékeink megőrzésének, hasznosításának. A beérkezett javaslatokat sikerült beépítenünk integrált területi programunkba. Javaslom, hogy a Közgyűlés a továbbiakban is kísérje figyelemmel, és lehetőségei szerint segítse ezek megvalósulását.

Tatabánya, 2014. november 18.

Popovics György

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. Tudomás veszi „A Komárom-Esztergom megye épített és természeti örökségének védelmével és hasznosításával kapcsolatos fejlesztési elképzelésekről” készített tájékoztatót.
2. Kéri, hogy az Integrált Területi Program további tervezésénél, valamint az ágazati operatív programok felé történő fejlesztési igények közvetítésénél legyen kiemelt szempont, illetve kérés ezen projektek megvalósítása, támogatása.

Határidő: azonnal, illetve folyamatos

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Hivatali végrehajtásért felelős: KEMÖH Terület- és Vidékfejlesztési Főosztály